

OSMO-hanke / Järvi-Pohjanmaa Alueellinen yhteenveto ja arviointi

Osallistujamäärä: 8 henkilöä

HANKESUUNNITELMAN MUKAISET TAVOITTEET:

1. Sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan sisältöjen kehittäminen (yksilö- ja ryhmämuotoinen toiminta) → *jalkautuvat ja sisällöllisesti monipuoliset sosiaalisen kuntoutuksen palvelut asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan*
2. Asiakkaiden kokemustiedon käyttö kehittämistyössä → *asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen, asiakaslähtöiset palvelut*
3. Selkeät asiakaslähtöiset palvelut ja katkeamattomat palvelupolut → *asiakkaiden tarpeiden mukaiset vaikuttavat palvelut*

OSMO-hankkeen maakunnalliset kehittämistavoitteet:

1. Asiakasosallisuuden edistäminen
2. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin kehittäminen
3. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen

TAVOITTEIDEN MUKAINEN TOIMINTA

Sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan sisältöjen kehittäminen (yksilö- ja ryhmämuotoinen toiminta) → jalkautuvat ja sisällöllisesti monipuoliset sosiaalisen kuntoutuksen palvelut asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan

- Voima-ryhmä työpaja Kipinässä (10-12/2019). Toteutus hanketyöntekijä ja pajan yksilövalmentaja- työparina. Osallistujina 4 asiakasta, joista 2 asiakasta aloitti myös yksilöohjauksessa hankkeessa
- Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä Lappajärvellä (aloitus Ky Kaksineuvoisen alueella 11/2018-1/2019) Toteutus hanketyöntekijäparina. Ryhmään osallistui 2 asiakasta. Ryhmän oli tarkoitus jatkaa 3/2019 saakka, mutta koska ryhmään ei saatu lisää asiakkaita, päätettiin ryhmän toiminta lopettaa tammikuulla 2019. Asiakkaat jatkoivat yksilövalmennuksessa.
- Yksilövalmennuksessa (11/2018-7/2019) oli 8 asiakasta. Lisäksi aloitti 2 asiakasta, joilta ei saatu aloitusilmoitusta. Asiakkaat keskeyttivät yksilövalmennuksen eikä heitä enää tavoitettu.
- Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintojen suunnittelu aikuissosiaalityön tiimissä 8/2019 → käynnistetään kulttuuri- ja liikuntapainotteisen sekä talouden hallintaan/ digitaalisten taitojen vahvistamiseen painottuvan sekä romanivaatteiden ompeluun painottuvan sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintojen suunnittelu
- Sosiaalisen kuntoutuksen sisältöjen kehittämisryhmä 9/2019, jossa osallistujina oli aikuisosiaalityön ja psykososiaalisten palveluiden työntekijöitä, terveydenhoitaja, diakoniatyöntekijöitä, kansalaisopistojen edustajia ja vapaa-aikapalveluiden ohjaaja
  - maakunnallisen sosiaalisen kuntoutuksen mallin esittelyä
  - tavoitteena mm. edellä mainittujen ryhmien sisältöjen kehittäminen monitoimijaisesti sekä olemassa olevien osallistavien toimintojen kartoittaminen→ kehittäjätyöryhmässä käynnistynyt kartoitustyö jatkui syksyn ajan sähköpostitse, josta hanketyöntekijä laati yhteenvedon 12/2019 aikuissosiaalityön hyödynnettäväksi sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen koordinoimisessa
- Yhteistyökokous (Keidas ja Alajärven srk diakoniatyö) teemalla Sosiaalinen kuntoutus & Osallistava toiminta 11/2019
  - Sosiaalisen kuntoutuksen mallin esittely
  - kolmannen sektorin rooli julkisen palvelujärjestelmän rinnalla

- OSMO-hankkeen ostopalveluna Sampo- sosiaalisen kuntoutuksen palvelupaketti (ryhmä- ja yksilövalmennus) tarjottiin alueelle syksy 2019-alkuvuoteen 2020 → ei käynnistynyt. Ryhmään ei ohjautunut asiakkaita.

Asiakkaiden kokemustiedon käyttö kehittämistyössä → *asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen, asiakaslähtöiset palvelut*

- Kehittäjätyöryhmässä mukana 1 kokemusasiantuntija hankkeen alusta saakka, 1/2019 alkaen mukana 2 kokemusasiantuntijaa
- Kehittäjäasiakasryhmä romaninuorille 1-4/2019. Ryhmään osallistui 4 asiakasta. Ryhmä koontui 2 kertaa, tämän jälkeen ryhmään ei ollut enää osallistujia.
- Aikuissosiaalityön kehittäjäasiakasryhmän perustaminen ollut suunnitteilla 8/2018 alkaen → ei ole toteutunut
- Kokemusasiantuntijoiden käytön mahdollistamista ryhmätoiminnoissa (mm. apuohjaaja, Spiral-lautapelin menetelmään tutustumista työpajoilla) ja asiakastyössä työparina. Hanketyöntekijän tuki mahdollista mm. ryhmätoiminnoissa.
- Kykyviisarin käyttöopastus aikuissosiaalityön tiimille 6/2019
→ tavoitteena kokeilla Kykyviisaria hankkeen aikana asiakastyössä

Selkeät asiakaslähtöiset palvelut ja katkeamattomat palvelupolut → *asiakkaiden tarpeiden mukaiset vaikuttavat palvelut*

- Kehittäjätyöryhmissä mukana järjestöjen, seurakunnan ja kuntien eri hallinnonalojen edustajia → tavoitteena yhteistyön jäsentäminen ja tiivistäminen
- Palvelukuvauksista palvelupoluiksi-työpaja 8/2019 ja 10/2019 (mm. aikuissosiaalityö, pajat, psykososiaaliset palvelut, terveydenhoitaja, te-toimisto, työllisyyskoordinaattori)
  - aloitettiin palvelukuvausten työstäminen, jota jatkettiin itsenäisesti (sähköpostiohjaus) ja tuotokset esiteltiin toisessa työpajassa lokakuulla 2019. Työskentelyä jatkettiin syksyn ajan. Hanketyöntekijä on ohjannut työskentelyä tarpeen mukaan.
  - Prosessin aikana tehtiin yhteistyötä prosessiin osallistuneiden tahojen ja aikuissosiaalityön kanssa. Hanketyöntekijä koostaa palvelukuvaukset valmiiksi ja työstää tuotokseen myös Järvi-Pohjanmaan monialaisen työskentelyn prosessikaavion ja toimijoiden yhteystietoluettelon.
- Hanketyöntekijä osallistui Vimpelin kunnan ja kolmannen sektorin yhteiskokoukseen 11/2019, jonka tavoitteena oli tiivistää kunnan peruspalveluiden ja kolmannen sektorin yhteistyötä → hankkeen kehittämistyön esittelyä ja yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista

- Järjestötalon järjestölähtöisen palveluohjauksen jalkauttamisen-pilotti sekä Tietoa, tukea ja mielekästä tekemistä-tapahtuma 2/2020 Alajärvellä → toimijoiden yhteistyön vahvistaminen ja toistensa palveluihin/toimintoihin tutustuminen, kolmannen sektorin roolin selkeyttäminen.
  - Järjestötalon toteuttamaan järjestölähtöiseen palveluohjauksen asiakasvastaanotolle ei osallistunut asiakkaita.
  - Tietoa, tukea ja mielekästä tekemistä-tapahtuman toteuttamisessa olivat mukana Keidas, Alajärven srk diakoniatyö, Järvisseudun omaiset ja läheiset ry/OmaisOiva, kokemusasiantuntijat sekä Järjestötalon palveluohjaaja. Tapahtuma toteutettiin Alajärvellä kauppakeskus Paavolantorilla. Tapahtumassa esittelypisteillä kävi n. 45 henkilöä.

Maakunnalliset kehittämisteemat

- 1. Asiakasosallisuuden edistäminen**
- 2. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin kehittäminen**
- 3. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen**

Lisäksi seminaarit, työkokoukset ja opintomatkat:

ARVIOINTIKESKUSTELUN YHTEENVETO

Mitkä asiat toimivat parhaiten ja missä asioissa päästiin tavoitteisiin? Mitkä tekijät tätä edesauttoivat?

Sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen on auennut enemmän; mitä se on palveluna. Enemmän tarvitsisi käytännön mallia, mitä sosiaalinen kuntoutus olisi tällä alueella. Aikuissoisaalityössä on tästä yhtenevä näkemys, mutta kaikilla muilla toimijoilla palvelu ei ole vielä tullut tutuksi. Kaikki toimijat eivät ole olleet mukana maakunnallisessa kehittämistyössä.

Hankkeen myötä alueella on tehty enemmän sosiaalisen kuntoutuksen päätöksiä, koska hanke on jäsentänyt tätä palvelumuotoa. Kehittämistyöhön liittyvät työpajasarjat ovat olleet hyviä, koska siellä on saanut yhteistä tietopohjaa eri alustajien myötä. Selkiytynyt, että sosiaalisen kuntoutuksen ei voida asiakkaita pakottaa tai muualta toimijoista ohjata. Sosiaalinen kuntoutus on sosiaalipalvelu, jonne mennään palvelutarpeen arvioinnin kautta. Sosiaalisen kuntoutuksen tulee olla tavoitteellista toimintaa. Sosiaalisen kuntoutuksen mallinnus, prosessin systemaattisuus, tukee myös kirjaamista, tekee omaa työtä näkyväksi.

Palvelukuvaukset

Eri toimijoiden väliset rajapinnat ovat selkiytyneet. Yhteistyö on lisääntynyt. Palvelukuvauksiin liittyvä prosessimallinnus palvelukuvausten kanssa ja tehtävänkuvat ovat avanneet tietoisuutta toisten työstä sekä omasta työstä; kuka tekee ja vastaa mistäkin. Verkostotyön mahdollisuuksia on tullut alueellisten työryhmätyöskentelyjen myötä lisää.

Palvelukuvausten tekeminen ollut hyödyllistä, se on selkeyttänyt omia ja muiden rooleja. Yhteistyö kansalaisopiston kanssa on lisääntynyt hankkeen myötä.

Palvelukartta

GoogleMaps palvelukartta on ollut hyvä konkreettinen työväline. Perusturvan sivuille lisättiin helpommin saataville työttömien terveystarkastuksia tekevän terveydenhoitajan yhteystiedot.

Kokemusasiantuntijatoiminta

Kokemusasiantuntijoista ja heidän kanssa tehtävästä yhteistyöstä on tietoisuus lisääntynyt. Nyt tulisi vain ottaa käyttöön ja tilata kokemusasiantuntijoita eri tilanteisiin (vertaisohjaajana ryhmässä tai asiakastyössä). EPSHP käyttää myös monissa kehittämistyöryhmissä. Kokemusasiantuntijoita tulisi ottaa mukaan enemmän mukaan esim. toiminnan muutoksiin liittyviin prosesseihin.

OSMO-hanke (2018-2020)

Etelä-Pohjanmaan monialainen yhteispalvelu

Seinäjoen kaupunki

Valtionkatu 1 C, 3. krs.

www.eptyp.fi/osmo-hanke

Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen on käynnistymässä nyt. Innostusta tähän asiaan alueella löytyy!

Ryhmäsparraus

Ryhmäsparraus oli mahtava, huikea vetäjä. Kohderyhmä oli valittu hyvin, samojen asioiden ääressä olevat työntekijät.

Edistäviä tekijöitä

Tämä hanke on toiminut kaikista hankkeista lähimpänä meitä! Hanketyöntekijällä on ollut tarvittava tietotaito kehittämistyöhön! Oman alueen työntekijän siirtyessä töihin OSMO-hankkeeseen on se ollut myös positiivinen asia, koska hän tuntee alueen toimijat.

Missä asiat eivät toimineet ja missä asioissa ei päästy tavoitteisiin? Mitkä tekijät näihin ovat vaikuttaneet?

Sosiaalinen kuntoutus

Resurssit sosiaalisen kuntoutukseen ovat pienet. Sampo On Tour-ryhmä päätettiin toteuttaa Lappajärvellä – pieni paikkakunta, jossa asiakastapaamisia on harvoin. Olisiko Vimpeli tai Alajärvi ollut parempi?

Mikä on sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan ero – ja TE-palveluiden näkökulma tähän. Sampo on Tour –sosiaalisen kuntoutuksen palvelupaketti ei toteutunut Lappajärvellä tämän vuoksi, koska TE-palveluiden kanta on epäselvä tähän asiaan.

Etäisyydet alueella tuovat haasteita palveluihin pääsemiseen ja palveluiden toteuttamiseen – mitä tälle asialle voisi tehdä?

Työntekijöiden resurssien puute ja vaihtuvuus vaikuttavat arjen työssä ja myös OSMO-hankkeen tavoitteiden saavuttamisessa.

Kehittämistyön edistäminen

Aina ei ole ollut aikaa osallistua kaikkeen hankkeen toimintaan ja yhteiseen kehittämistyöhön. Resurssit eivät ole antaneet perustystä tähän myöten. Resurssit eivät anna myöden hyvään asiakslähtöiseen työskentelyyn, koska asiasta ei pystytä tavata riittävästi – ei riittävästi kohtaamisia.

Arjen työssä ei kehittämiseen ole aikaa - miten kehittämistyö saadaan arjen käytännöksi. Hankkeissa haasteena on aina se, että jääkö kehittämistyö vain hankeajalle, koska muuten tähän ei ole erillistä resurssia.

Hallinnon strategian puutteen/puutteiden vuoksi asiat eivät etene, resurssit ja tavoitteet eivät kohtaa. Hallinnon näkökulmasta ei löydy oikeanlaista tahtotilaa, asennetta ja tietoutta työllisyyden hoitoon ja sosiaalipalveluihin. Siellä ei ole tietoutta, miten paljon jo tehdään. Haasteellisia tilanteita syntyy, kun oma ammattieettisyys ja asetetut tavoitteet eivät kohtaa.

Olisiko voinut olla enemmän vuoropuhelua, ainakin siltä osin miksi kehittämistyö tai jokin asia ei etene?

Mitkä hyvät käytännöt jaetaan kaikkien hyödynnettäväksi ja miten?

Kokemustoimijuuden hyödyntäminen

Nyt tulisi vain ottaa käyttöön ja tilata kokemusasiantuntijoita eri tilanteisiin enemmän (vertaisohjaajana ryhmässä tai asiakastyössä) – keskusteltiin käytännöstä arviointitilaisuuden aikana. Kehittämistyön näkyvyys julkiseksi - myös asiakkaille esimerkiksi verkkosivujen kautta.

TYP-työn kehittäminen

Sosiaalipalveluiden työntekijöiden aikaa TYP työhön enemmän? Selkeyttää mikä on TYP:n rooli jatkossa ja suhde aktivointityöhön sekä sosiaalipalveluiden palvelutarpeen arviointeihin → miten näitä voisi yhdistää resurssit huomioiden? Erityisesti huomioiden pienet paikkakunnat. Kuka on TYP-asiakas, aktivoinnin ja sosiaalihuollon asiakas → selkeyttää mikä ero työskentelyssä ja palvelumahdollisuuksissa.

Kokemustoimijuuden hyödyntäminen

- Kehittäjäasiakastoiminnan jatkokehittäminen?
- Kokemusasiantuntijatoiminnan hyödyntämisen lisääminen esim. Nuorten starttipajalla. Tästä hyviä kokemuksia muilta alueilta jo.

- Sosiaalityöstä löytyy paljon mahdollisuuksia kokemusasiantuntijuuden hyödyntämiseen! (esim. lastensuojelu, kokemukset läheisenä/ käyttäjänä/asiakkaana)
- Miten tilaat kokemusasiantuntijan – alueellinen ohjeistus tähän vielä sairaanhoitopiirin ohjeistuksen lisäksi

Sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalisen kuntoutuksen jäsentäminen ja resursointi jollain tavalla

Monialaisen työskentelyn vahvistaminen

Kaikkien toimijoiden roolin vahvistaminen ja tiedon saattaminen – yhteistyö!

Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin menetelmät

Mittarikoulutukset olivat silmiä avaavia, ei vielä käytännössä toteutettavaksi, mutta hyödynnettäväksi. Auttaisi työn tekemisen jäsentämistä, asiakkaiden tavoitteiden asettelua sekä myös työn seuranta. Mukaan mittareita ja vaikuttavuustietoja tuleviin ohjelmistoihin?

Hanketyöntekijän näkemys

Arviointitilaisuuteen kokoontui yhteensä 8 eri toimijaa aikuissosiaalityöstä, työnhakijoiden terveydenhoitaja, kokemusasiantuntijat, työllisyyskoordinaattori ja nuorten työpajan ohjaaja.

Kuten arviointikeskustelusta käy ilmi, alueella on innostusta kehittämistyöhön ja tunnustetaan tarve lisätä yhteistyötä ja tehdä kehittämistyötä monialaisesti. Kuten keskustelussakin ilmeni, haasteena on kuitenkin löytää riittävästi aikaa kehittämistyölle, prosessinomaiseen kehittämiseen ja hankkeessa tehdyn kehittämistyön juurruttamiseen. Keskustelussa tähän vaikuttavina tekijöinä nostettiin esiin resurssien riittämättömyys ja henkilöstön runsaasta vaihtuvuudesta aiheutuvat haasteet löytää aikaa kehittämistyölle. Tämä näkyi hankkeessa sosiaalisessa kuntoutuksen osalta siten, että hankkeen toiminnan juurruttaminen ei toteutunut hankkeen aikana. Hanke kuitenkin mahdollisti alueellisesti sosiaalisen kuntoutuksen yksilö- ja ryhmävalmennuksen pilotointia ja toiminnan sisältöjen kehittämistä monialaisesti sekä maakunnallisen mallin sosiaaliseen kuntoutuksen palveluun.

Hankkeen aikana yhteistyö eri toimijoiden välillä tiivistyi ja uusia ideoita toimintojen kehittämiseen virisi. Kokemusasiantuntijoiden ja kokemustoimijuuden käyttöön innostuttiin ja rohkaistuttiin hankkeen myötä useissa eri toiminnoissa. Palvelukuvausten työstäminen, siihen liitettävä proses-

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

sikuvaus ja palvelukartta auttoi selkeyttämään eri toimijoiden roolien tunnistamista monialaisessa työskentelyssä sekä hahmottamaan palveluverkoston kokonaisuutta. Kuten myös keskustelussa ilmeni, hankkeen erilaiset monialaiset työryhmät ovat mahdollistaneet monialaisen yhteistyön jäsentämistä, vahvistanut yhteistyötä alueen toimijoiden kesken sekä herätelleet vahvemmin huomioimaan asiakasosallisuuden toteutumista monialaisessa yhteistyössä toiminnan eri tasoilla.